

Vereniging Voor Openbaar Groen

Ambities voor een toekomstgericht openbaar groen

[Beleidsperiode 2025 – 2030]

MENSGERICHT, KLIMAATBESTENDIG EN BIODIVERS

INHOUDS TAFEL

1 Vijf fundamenteën als basis	3	4 Boost de Groendienst	7
1.1 Het lokaal bestuur is de regisseur van het lokale groen-, klimaat en milieubeleid	3	4.1 Voldoende (interne) expertise	7
1.2 De burger participeert maximaal	3	4.2 Intern overleg	7
1.3 We evolueren naar een stad in een park, een landschap in een dorp	3	4.3 Gebruik netwerk	7
1.4 Professionalisering next-level	3	4.4 Beheerkost calculatie	7
1.5 Groenbeheer wordt ecologisch beheer	3	4.5 Budget voor potentiële groenaankopen	8
2 Groen versterkt	4	4.6 Politieke-ambtelijke afstemming	8
2.1 Economie	4	4.7 Professionaliteit	8
2.2 Onderwijs	4	4.8 Algemene waardering	8
2.3 Mobiliteit	4	4.9 Handhaving	9
2.4 Sociale gerechtigheid	4	4.10 Vergroten van draagvlak	9
2.5 Wonen	5	4.11 Correcte Communicatie	9
2.6 Citymarketing - Identiteit	5	4.12 Data	9
2.7 Erfgoed	5	5 Inhoudelijke ambities	10
2.8 Imago	5	5.1 Blauw-groen netwerk	10
2.9 Gezondheid	5	5.2 Biodiversiteit	10
2.10 Klimaat	5	5.3 Landschappelijk groen	10
2.11 Biodiversiteit	5	5.4 Bomen als kapstok	11
2.12 Educatie	5	5.5 Stads- of participatieve landbouw	11
3 Wat leeft er - Trends	6	5.6 Tuinbeleid	12
3.1 Groene nabijheid	6	5.7 Groen patrimonium	12
3.2 Bescherming van de openruimte	6	5.8 Klimaatbestendig	12
3.3 Koppeling SDG's	6	5.9 Ecologisch beheer	12
3.4 Geïntegreerde aanpak	6	5.10 Circulariteit	12
3.5 Ecologisch beheer, rewilding	6	5.11 Groen erfgoed	13
3.6 Klimaatbestendigheid	6	6 Groene PR	14
3.7 PLUSgroen, meer groen	6	6.1 Groennorm	14
3.8 Co-creatie	6	6.2 3 - 30 -300	14
3.9 Meer diverse groenbeleving	6	6.3 Sponsstad	14
		6.4 15-minutenstad	14
		6.5 Jouw lokale marketing, branding?	14

VIJF FUNDAMENTEN ALS BASIS

We schuiven vijf fundamenteën naar voor in onze ambitienota. Deze vijf fundamenteën vormen de basis om uw opdracht als lokaal bestuur op te stoelen op vlak van lokale water-, milieu-, klimaat-, groen- en natuurdoelstellingen. Wie permanent inzet op de realisatie van deze vijf, werkt aan toekomstgericht openbaar-groen.

1.1 | Het lokaal bestuur is de regisseur van het lokale groen-, klimaat- en milieubeleid

Het lokaal bestuur tekent een lange termijnvisie uit voor een hedendaags, klimaatbestendig en biodivers groenbeleid. Zij staat zeker niet alleen in het realisatieproces. Naast de eigen groendienst zijn zowel burgers, maatwerkbedrijven, middenveldorganisaties, bedrijven of andere actoren van het openbaar domein partners tot realisatie. Durf breed te denken en je zal ervan verstand staan hoeveel partners je kan vinden. Het is aan het lokaal bestuur om te registreren, de focus te houden op de langetermijndoelstellingen en de partners in de juiste richting te doen bewegen. We moeten volop inzetten op deze partnerschappen.

1.2 | De burger participeert zo sterk mogelijk

Het creëren van een breed draagvlak is essentieel. Daarom is burgerparticipatie ontzettend belangrijk. Participatie hangt van veel factoren af. We bekijken de juiste participatiemethode en indien mogelijk, mikken we zo hoog mogelijk op de participatieladder. Co-creatie, citizen-science, meter- en peterschappen... alle vormen zijn welkom om de burger verder te laten participeren. Een park, bloemenperk, vaste beplanting, ... vallen niet langer meer alleen onder het eigenaarschap van de stad, maar meer en meer ook onder dat van de burger. Laat hen mee beslissen en ze zullen meer zorg dragen voor het aanwezige groen. Groen is een gemakkelijke toegangspoort tot burgerparticipatie.

1.3 | We evolueren naar een stad in een park, een landschap in een dorp

De link tussen dorp en landschap is verdwenen. Toch bepaalt het landschap mee de identiteit van dat dorp en levert het een belangrijke bijdrage aan de levenskwaliteit. Het is vanuit deze bestaande toestand dat we de bestaande principes moeten omdraaien en evolueren naar een stad of wijk in een park in plaats van een park in de stad. Het landschap dient terug

het dorp binnen te dringen en er dient een zachte overgang te komen tussen beide. Weg met fysieke scheiding tussen grijs en groen..

Laat ons budgetten voorzien voor strategische aankopen voor nieuw openbaar groen, groene verbindingen, ruimtelijke (her)planning, groennormen, vergroening van de stedenbouwkundige verordeningen, natuurinclusief bouwen, ... Durf investeren!

1.4 | Professionalisering next-level

Een actueel lokaal groenbeleid, vereist ook een hedendaags management en een werkbare structuur. We streven naar een slim gebruik van innovatie, houden de banden aan met het bedrijfsleven en gaan in dialoog. Groenexpertise breidt verder uit. Naast de boomexpertise zal er tevens meer nood zijn aan andere expertise op vlak van bodem, natuur, ecologisch beheer, water, klimaat, groen erfgoed... We evolueren mee met deze trends en durven hierin te investeren.

Bij het nemen van beslissingen, verzamelen we beschikbare data of gaan we zelf op onderzoek uit. Projecten worden achteraf voortdurend geëvalueerd om op die manier bij te leren en steeds verder te groeien in de ontwikkeling van het openbaar domein.

1.5 | Groenbeheer wordt ecologisch beheer

Het klassiek beheer is voorbij! Ecologisch beheer wordt de norm in een veranderend klimaat. Dit geeft meer kansen voor de natuur, voor de biodiversiteit. Ecologisch beheer vergt echter een nieuwe beheeraanpak, een nieuw evenwicht. De burger is al een stuk op weg gezet door allerhande campagnes, maar we mogen hierbij zeker niet vergeten verder te communiceren over de natuurwinsten of ecosysteemdiensten.

GROEN VERSTERKT

Groene investeringen versterken ook andere beleidsdoeleinden. Weg met de ambtelijke verkokering. Openbaar groen is geen eiland op zich. Om deze doelen te bereiken, is een samenwerking tussen verschillende beleidsdomeinen noodzakelijk. De tijd van werken in quarantaine is voorbij, loop je bureau uit en klop aan bij je collega-schepenen. Jullie hebben elkaar namelijk veel te bieden!

Geïntegreerd investeren in groen versterkt...

2.1 | Economie

- Commerciële centra
 - Mensen geven meer geld uit in groene winkelstraten.
 - Groene ontspanningsruimtes verhogen de verblijftijd in commerciële centra en zorgen voor afwisseling in de winkelbeleving voor het gezin.
- Werkomgeving
 - Groen maakt werknemers productiever.
 - Groen houdt het mentaal welzijn op peil en voorkomt burn-outs en absentisme.
 - Groen verbetert de kwaliteit van de werkomgeving door bepaalde klimaatsproblematieken, zoals bijvoorbeeld hittestress en wateroverlast, te verhelpen of te mitigeren
 - Groen zorgt voor variatie over de seizoenen. Dat breekt de sleur.

2.2 | Onderwijs

- Groen op school zorgt voor een verhoogde mentale en fysieke gezondheid van de leerlingen.
- Groen op school met leerlingen beheren zet in op affectieve leerstrategieën.
- Groen- en natuurfkennis staan in de eindtermen. Natuur in de

omgeving brengt de lessen tot leven.

- Groene ruimtes op de speelplaats kunnen fungeren als buitenklas.
- Groen op de speelplaats zorgt ervoor dat de sportles buiten kan doorgaan, ook als het warm is.

2.3 | Mobiliteit

- Groen kan fungeren als verkeersgeleiding:
 - Hagenstructuur vormen fysieke en mentale grenzen tussen fietssnelwegen en waterlopen.
 - Hoge bomen vertragen het verkeer omdat de straat dan smaller lijkt.
 - Groenvakken kunnen fungeren als vertragend verkeersobstakel.
 - Bloembakken zijn te vermijden maar kunnen tijdelijk ingezet worden voor correcties.
- Groen als scheiding van verkeersstromen.
- Groen als visuele afscheiding van autoverkeer.

2.4 | Sociale gerechtigheid

- Groengelijkheid
 - Iedereen heeft recht op toegankelijk groen
 - Ook groenzones met een meer privaat karakter kunnen publiek toegankelijk gemaakt worden, zij het beperkt in tijd en ruimte
 - Je kan sociale ongelijkheid gedeeltelijk compenseren met openbaar groen. In wijken met veel appartementen is er nood aan een kwaliteitsvolle gedeelde tuin die publiek toegankelijk is
- Groen bevordert de sociale cohesie
 - Beschouw groenzones als ontmoetingsruimtes waar mensen samen aan activiteiten zoals picknicks, sport, buurtfeesten, verjaardagen en dergelijke meer kunnen deelnemen
 - Stem het karakter van groene zones af op de demografische samenstelling van de buurt om de groenzones aantrekkelijk te maken voor de lokale bewoner
 - Groene ruimtes zijn gratis ruimtes, groen is er voor iedereen
 - Generatiegroen
 - Jongeren hebben nood aan lummelgroen
 - Ouderen hebben nood aan groen dat stimuleert tot bewegen, geheugentraining, behoud van tijdsgevoeligheid, stimuleren van hersenactiviteit door zintuiglijke waarnemingen, conversatie-onderwerp ter bevordering van hun sociale welzijn.

- Groen stimuleert het intergenerationele. Jong en oud ontmoeten elkaar op een spontane manier en geraken in dialoog.
- Kinderen hebben nood aan speelgroen

2.5 | Wonen

- Groen zorgt voor een verhoogde leefkwaliteit van de woning en omgeving
- Groen maakt vastgoed waardevoller
- Gevel- en dakgroen verlaagt de energiefactuur door de isolerende werking
- Ook schaduw van bomen op huizen, windbeperking door haag rond huis, ... draagt bij tot klimaatbestendig wonen.

2.6 | Citymarketing - Identiteit

- Met een groen imago kan je nieuwe inwoners aantrekken, vooral jonge gezinnen
- Het imago van steden en gemeenten hangt samen met het gevoel dat de stad of gemeente losmaakt. Groene ruimtes kunnen sterk bijdragen tot dat gevoel.
- Een duidelijke visie in het groenbeleid toont zich in het straatbeeld en beïnvloedt de perceptie die burgers hebben van de overheid op vlak van klimaat en biodiversiteit.
- Gebruik de groene troeven die je in handen hebt om je stad of gemeente in de markt te zetten:
Welke stad wordt de eerste stad met de groenste toegangs-poorten, de stad van de 10 parken, de gemeente met de 500 tegeltuintjes, Zie groen als een onmisbaar onderdeel van je citymarketing

2.7 | Erfgoed

- Groen versterkt en benadrukt het onroerend erfgoed
- Oog voor immaterieel erfgoed in communicatie bvb tutjesboom, vieringen aan boom.
- Historische groenelementen zijn erfgoed op zich.
- Bomen kunnen zelfs een vereerd symbool worden.

2.8 | Gezondheid

- De mentale gezondheid van burgers is beter in een groene omgeving. Zorg dus voor voldoende groenbeleving, zeker in zones waar mensen vaak onder stress staan

- De fysieke gezondheid wordt verhoogd dankzij de regulerende ecosysteemdiensten van groen (verkoeling, luchtzuivering, ...)
- Kwaliteitsvolle groene ruimtes zetten aan tot actieve recreatie. Geef kwetsbare bevolkingsgroepen de ruimte om te kunnen bewegen in het groen
- Groene ruimtes doen mensen sneller herstellen. Een groene omgeving is dus een must-have voor de zorginstellingen van de toekomst

2.9 | Klimaat

- Groen mitigeert klimaatverandering door het opslaan van koolstofdioxide
- Groen maakt onze omgeving weerbaarder tegen de effecten van klimaatverandering door de omgeving af te koelen en water beter te laten infiltreren
- Groen bestrijdt het hitte-eilandeffect

2.10 | Biodiversiteit

- Via openbaar groen kunnen verschillende groenzones met elkaar in verbinding gebracht worden. Dit verhoogt de veerkracht van de aanwezige ecosystemen
- Door een ecologisch beheer van groen staan mens, natuur en milieu met elkaar in balans.
- Bermen zijn ecologische verbindingen

2.11 | Educatie

- Algemene appreciatie voor de natuur start bij meer leren over de natuur
- Je kan het beste leren over groen wanneer je in het groen bent. Je kan mensen biodiversiteit laten beleven

WAT LEEFT ER?

TRENDS

3.1 | Groene nabijheid

Geef alle mensen de mogelijkheid om in een groene omgeving te vertoeven. Creëer voldoende toegankelijke groenzones op wandelafstand zodat iedereen deze kan bezoeken.

3.2 | Bescherming van de open ruimte

De lokale open ruimte moeten we beschermen voor de toekomst. Deze open ruimte, meestal bestaande uit economische landbouw, heeft ook nog andere functies. Vooral op vlak van recreatie, klimaat, kansen tot biodiversiteit, ... zijn er nog heel wat mogelijkheden.

3.3 | Koppeling SDG's

Drag bij aan verschillende 'sustainable development goals', door in te zetten op duurzaam groen:

- 3) Gezondheid en welzijn
- 8) Werk en economische groei
- 11) Duurzame steden en gemeenschappen
- 13) Klimaatactie
- 14) Leven onder water
- 15) Leven op land
- 17) Partnerschappen om doelen te bereiken

3.4 | Geïntegreerde aanpak

Werken in uitvoering op het openbaar domein zijn nooit leuk. Dit vraagt een inspanning van de burger, maar ze kunnen het heus wel opbrengen indien het resultaat een antwoord kan bieden op alle domeinen: mobiliteit, beleving, vergroening, toekomstgerichte voorzieningen van de nutsmaatschappijen, ... Daarvoor is een geïntegreerde aanpak vanuit alle beleidsdomeinen nodig. Bouw bruggen tussen groenbeleid, andere diensten en partners.

3.5 | Ecologisch beheer, rewilding

- We moeten streven naar een vernieuwd evenwicht tussen mens, natuur en milieu. Ontwerp daarom een kader voor natuurinclusief ontwerp en voer hierover een communicatiebeleid uit richting de burger
- Stem de (her)inrichtingsplannen en hun beheer af op het omliggende landschap en de natuurlijke vegetatie

3.6 | Klimaatbestendigheid

- Geef 'klimaatadaptatie' een prominente plaats in het stedelijk beleid, creëer een 'klimaatreflex' bij de aanvang van een ruimtelijk project en ga na hoe openbaar groen kan ingeschakeld worden als klimaatbuffer.
- Een lokaal beleid inzake 'klimaatmitigatie' kan ook. Klimaatmitigatie bestaat uit maatregelen die bedoeld zijn om de omvang of snelheid van klimaatverandering te beperken. Over het algemeen bedoelt men met klimaatmitigatie het verminderen van de door mensen veroorzaakte emissies van broeikasgassen

3.7 | PLUSgroen, meer groen

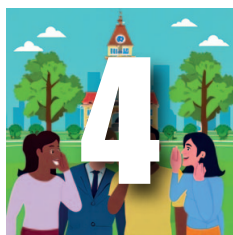
- Er is meer behoefte aan groen. We wonen steeds kleiner, appartementisering, meer behoefte aan Openbaar Groen na corona, ... Durf verder te kijken dan de herinrichting van bestaande groenzones en creëer nieuwe ruimte voor bijkomende groenzones. Dit kan bijvoorbeeld gaan over een private tuin die openbaar wordt of een nieuwe aankoop voor een park.
- Ook ontharding is PLUSgroen. Onthard waar mogelijk en betrek de burgers om mee te gaan in het onthardingsverhaal. Maak hiervoor gebruik van acties zoals het 'Vlaams kampioenschap tegelwippen'.

3.8 | Co-creatie

- Een kwalitatieve stedelijke omgeving creëren vraagt om een integrale aanpak. Betrek mensen en organisaties bij het begin van een planproces om tot een breed gedragen en geaccepteerde visie te komen.
- Geef de burgers de kans om mee te denken en te participeren in nieuwe of herinrichtingsprojecten in de buurt.

3.9 | Meer diverse groenbeleving

- Zet in op een volledige beleving van de groene ruimte en plaats de verschillende facetten van groen in het daglicht. Speel in op verschillende soorten prikkels door ruimte te voorzien voor bijvoorbeeld speelnatuur, pluktuinen, luwte-oases... Creëer groene schoolomgevingen waar er ruimte is voor educatie en kinderen vrij kunnen spelen. Zorg rond ziekenhuizen voor rust en welbevinden, bij begraafplaatsen voor geborgenheid, bij zorginstellingen voor verpozing, bij bedrijven voor ontspanning, ...
- Geef een identiteit aan elke groenruimte. Creëer met groen verschillende vormen van groenbeleving: samen tuinieren, luwte-oases, geurtuinen, ...

BOOST DE GROENDIENST

Het valt niet te onderschatten hoeveel er wordt verwacht van een groendienst. Aanplantingen uitvoeren, onkruidbeheersing, wandelpaden van kerkhoven onderhouden, gevaarlijke bomen snoeien of kappen, gevallen bladeren opruimen en verwerken, invasieve exoten bestrijden, educatieve programma's opstarten rond bijen, wateroverlast vermijden en bestrijden, administratieve dossiers beheren, aanbestedingen in orde brengen en opvolgen, ... het is slechts een kleine greep uit het reusachtig takenpakket van de groenmedewerker. De uitdagingen in de 21e eeuw zijn talrijk en vaak complex.

Voor het realiseren van een hedendaags openbaargroen-beleid is meer nodig dan enkel inhoud. Jouw middelen om die te realiseren moeten ook voorhanden zijn. Welke randvoorwaarden zijn belangrijk om je doelstellingen te halen?

4.1 | Voldoende (interne) expertise

- Onthoud goed: de groensector is breed en niemand kent alles van elk onderdeel! Zo weet een kei in onkruidbestrijding niet altijd hoe hij/zij bomen moet snoeien, heeft een goede bediener van een grasmaaier niet altijd alle plantenkennis in huis om het onderhoud van een vaste plantenborder tot een goed einde te brengen en is een administratieve duizendpoot niet altijd op de hoogte van wat de beperkingen zijn van het machinepark
- Zorg ervoor dat er voldoende medewerkers zijn die elkaar goed aanvullen, zowel planmatig als uitvoerend. Complementariteit tussen de kennis en vaardigheden van de verschillende medewerkers is noodzakelijk. Generalisten die van alle markten iets kennen zijn zeer waardevol, maar daarnaast moet je expertise ook opbouwen. Je kan deze profielen aanwerven of reeds aanwezig personeel een opleiding aanbieden

4.2 | Intern overleg

- Voorkom dat mensen zich 'op een eiland' voelen. Alle technische diensten op het openbaar domein werken voortaan samen van bij de start van een project.
- De diensten die het openbaar domein maken (technische diensten, ...) zouden voldoende in overleg moeten kunnen gaan met de 'genieters' van het openbaar groen, zoals de dienst sport, jeugd, zorg, vrije tijd, ...
- Burgers betrekken en klachten voorkomen doe je door op een duidelijke manier te communiceren over wat je allemaal uitvoert. En daar is de dienst communicatie het allerbeste in!

4.3 | Gebruik netwerk

- Naast interne expertise valt er extern ook heel wat te rapen. Commerciële partners, zoals aannemers en studiebureaus, kunnen de gaten in je expertise vlot invullen en (tegen betaling) een bijdrage leveren. Leer hoe je er op een juiste manier gebruik van kan maken, zonder de rol van regisseur te verliezen.
- Niet-commerciële partners, zoals burgerinstanties, milieurahanen en natuurverenigingen, hebben ook zéér waardevolle zaken te vertellen. Zorg ervoor dat je ze er tijdig bij betrekt!

4.4 | Beheerkost calculatie

- Het is aantrekkelijk om de meest prachtige groeninrichtingen te voorzien bij de aanleg van een nieuwe straat, wijk of park. Bij ieder nieuw project en/of heraanleg moeten de beheerkosten en tijdsinvestering over de verschillende jaren berekend worden.
- Alle bijkomende aanplanting heeft een kostprijs voor het onderhoud ervan. Er is niets zo jammer als zien hoe beplanting wegwijnt omdat er geen watergiftten, onkruidbestrijdingen of

snoeibeheer kan worden uitgevoerd omwille van een tekort aan geld of personeel

- Voorkom teleurstelling bij burgers en medewerkers en zorg ervoor dat je op voorhand zeker bent dat het überhaupt te onderhouden is. Leg de nadruk op aaneengebonden, beheerbaar groen!
- Gebeurt het onderhoud door de eigen groendienst? Ga dan op voorhand met hen in gesprek om het ontwerp te overlopen. Zo kan je checken of er voldoende personeel is en of de gemeente beschikt over de juiste machines om het werk aan te kunnen.
- Wordt het onderhoud uitbesteed? Zorg er dan voor dat de ontwerper meteen een berekening maakt van de beheerlasten en -kosten.

4.5 | Budget voor potentiële groenaankopen

- Voorzie een budget om strategische aankopen te kunnen doen. Bij opportuniteiten die zich voordoen heb je soms maar één kans.
- Idealiter beschikt de gemeente dan over een strategisch document om alles in goede banen te leiden. Check of je al beschikt over een groenplan, RUP, ... waarmee je bijvoorbeeld een strategische aankoop of omvorming kan verantwoorden.
- In functie van waterbeheer is het altijd een goed idee om te ontharden. Toon de duurzame visie van het lokaal bestuur door bijvoorbeeld een verouderd gebouw zonder functie te slopen om zo ruimte te maken voor speelnatuur dicht bij de mensen.

- Verbind de groeneenheden met elkaar door middel van groene corridors!

4.6 | Politieke-ambtelijke afstemming

- Er bestaat een prachtige symbiose tussen schepen en ambtenaar. De schepen kent de sociale aspecten van de gemeente beter dan de ambtenaar, want zij houden het meeste contact met burgers. Daarnaast wordt verondersteld dat ze beslissingen nemen en zo de koers van de gemeente bepalen. Daarom rekenen ze op ambtenaren om dossiers uit te werken, wetgeving op te volgen, werken te controleren, adviezen te geven, ... want de ambtenaar kent zijn vakgebied beter dan de schepen. Anderzijds kan een ambtenaar zelf ook geen doelen bereiken als er geen politiek draagvlak bestaat voor hun projecten. De ambtenaar heeft de politiek nodig en omgekeerd geldt net hetzelfde.
- Het allerbelangrijkste is dat zowel schepen als ambtenaar voelen dat er wordt rekening gehouden met hen, dat ze niet buitenspel worden gezet, en dat alle neuzen in dezelfde richting staan. Zo zorg je ervoor dat iedereen hetzelfde verhaal vertelt. Dat komt jouw geloofwaardigheid ten goede, maar ook die van de gemeente.
- Om dat te bewerkstelligen wordt er best een periodiek overleg georganiseerd om het beleidsthema 'openbaar groen' verder uit te diepen en concrete afspraken te maken rond de verwachtingen, haalbaarheid van opdrachten, personeel, visie, meldingen en andere vragen van burgers, ...

4.7 | Professionaliteit

- Maak gebruik van hedendaagse middelen om te plannen en te beheren. Durf erin te investeren, en geef ruimte om bv. nieuwe technologie te implementeren. Zo kan je digitale tools beter inzetten (zoals GIS, beheersmanagement, ...) of kan je overwegen om over te stappen op elektrisch gereedschap. Maaiwerken kunnen misschien ook gebeuren door middel van robotmaaiers?
- Geef medewerkers de ruimte om te innoveren.
- Streef naar goed management en logisch opgebouwde besluitvorming die duidelijk en helder zijn. Op die manier gaan geen kostbare middelen verloren.
- Werken bij de groendienst van een openbaar bestuur is een prachtige carrièrekeuze. Zorg er dan ook voor dat iedereen die bij de groendienst betrokken is dat met trots zegt!
- Verdiep je in de term 'Lean management'.
- Een goeie professional is iemand die de grenzen van zijn dienst kent. Wanneer die grenzen in zicht zijn is het een goed idee om externen erbij te halen en bijvoorbeeld een gedeelte van het onderhoud uit te besteden. Dat is allesbehalve een teken van zwakte, het is een teken van professionaliteit!

4.8 | Algemene waardering

- Professionaliteit is altijd gekoppeld aan waardering: een medewerker die zich gewaardeerd voelt, zal zich professioneler opstellen ten opzichte van de organisatie!
- Groenonderhoud is een job die niet steeds even mooi of proper is. Interne waardering is belangrijk: laat ze meedenken, zoek hun input.
- Denkers en doeners zijn allebei nodig. Leg steeds de link tussen de twee, of zoek naar profielen die daar goed in zijn (denkers met doe-ervaring, technische profielen met administratieve skills, ...) of leid ze daartoe op!
- Betrek dus elke medewerker, spoor ze aan, inspireer ze ...
- Een goed gemotiveerde medewerker is het beste uithangbord voor je gemeente, zowel naar de burgers als naar de politiek!
- We vergoeden (kwantificeren) medewerkers op het juiste niveau conform andere diensten. Het historisch imago van een groendienst mag niet leiden tot onderwaardering.

4.9 | Handhaving

- Steeds meer zaken in het openbaar domein worden gereguleerd. Of het nu gaat over kapvergunning, compensatiegroen, hagen, verhardingen, pesticidgebruik, ... Dit kan in het politiereglement, verordening, omgevingsvergunning ... worden opgenomen. Maar let op, geen enkel reglement heeft zin als je er geen handhaving tegenover plaatst.
- Investeer in een aanvaardbare, positieve handhaving. Geen heksenjacht, maar een gezonde steekproef.
- Blijf preventief burgers informeren en start campagnes op voor men repressief gaat optreden
- Naast burgers moeten we ook handhaven bij (onder)aannemers
- Een cel 'handhaving' beheert het volledige proces. We pleiten voor een totaalaanpak van een goed handhavingsbeleid. Zo maak je naast het sanctioneren ook werk van een preventiebeleid, van correcte informatie en communicatie, en van een verwittigingsbeleid.

4.10 | Vergroten van draagvlak

- Lokaal beleid is sterk afhankelijk van een draagvlak
- Vergroot je draagvlak door goeie voorbeelden te tonen
- Maak gebruik van lokale BV's om een project te ondersteunen
- Surf mee op Vlaamse campagnes (bv. VK Tegelwippen, ...)
- Voer een participatief openbaargroen-beleid

4.11 | Correcte communicatie

- Naast de aanwezigheid en toegankelijkheid van 'groen' is ook het verschaffen van informatie belangrijk. Communiceer over de inrichting en het beheer van groenzones.
- Storytelling: wat is het verhaal achter bepaalde aanpak
- Wat beloofd wordt, moet ook gebeuren

4.12 | Data

- Maak gebruik van aanwezige data
- Ga op zoek naar wetenschappelijke data, laat proeven uitvoeren door experts, breng data in beeld
- Bereken natuurwinsten, kostprijs
- Cijfers zijn doorslaggevend voor wat mogelijk is

INHOUDELIJKE AMBITIES

5.1 | Blauw-groen netwerk

Zet in op het behoud en herstel van de blauwgroene dooradering van het landschap en de stad. Zorg voor een verbinding tussen de natuur in het buitengebied met de groenzones en parken in de stad.

- Ga voor een optimaal waterbeleid. Ondersteun dit met een brede beleidsvisie met een hemelwater- en droogteplan, ont-hardingsplan, ...
- Zet maximaal in op ontharding, kies voor waterdoorlatende materialen en gebruik groenzones als buffer- en infiltratiezones.
- Het blauw-groen verhaal stopt niet aan de grens van het privaat of publiek domein. Durf ook initiatieven te nemen in de private tuin.
- Bij iedere heraanleg van wegen wordt het principe 'tuinstraat' genomen als uitgangspunt.

5.2 | Biodiversiteit

Biodiversiteit is noodzakelijk voor ons leven en welzijn. Het voedt en geneest ons, het schenkt zuurstof en drinkbaar water. Biodiversiteit gaat dus van het kleinste moleculaire niveau tot aan het landschappelijk niveau. Het is de veelzijdigheid aan leven in al zijn vormen. Biodiversiteit staat momenteel hoog op de agenda. Voor lokale besturen wordt dit de komende jaren een (nieuw) aandachtspunt, maar hiervoor staan ze niet alleen.

- Bescherm de biologisch waardevolle natuur die er is en verbeter de kwaliteit ervan (bv. Ecologisch bermbeheer)
- Start lokale acties om dieren- en plantensoorten in nood te helpen: overwinteringsplaatsen voor vleermuizen, poelen voor

amfibieën, subsidies voor boerenzwaluwnesten, bijenvriendelijke beplanting, ...

- Werk samen met andere partners om de biodiversiteit te promoten en behalen (bv. Regionaal landschap, Natuurpunt...)
- Betrek landbouw en industrie, en vergroen bedrijventerreinen en perceelsranden (houtkanten, waardevolle bermen, bomenrijen, ...)
- Private percelen hebben ook iets te bieden.
- Hier kan je mee uitpakken, voer een soortencommunicatie ...

5.3 | Landschappelijk groen

Ons Vlaamse landschap is veelal een economische omgeving, toch moeten wij als lokale overheid meer waarden nastreven. Enerzijds is er het herstel van het karakter van die Vlaamse landschappen, anderzijds moeten we het recreatieve, culturele en helende karakter van dit landschap versterken. Op die manier wordt de band tussen mens en natuur opnieuw sterker aangehaald.

- Stel een 'lokaal landbouwplan' op. Dit legt de contouren vast van wat het lokaal bestuur zal doen om de landbouw te ondersteunen. Dit draagt bij tot een positief klimaat waarbij ook natuurondersteunende maatregelen bij landbouwers bespreekbaar zijn.
- Landbouwers worden land(schaps)bouwer. Versterk het landschap met houtkanten en door grensbomen aan te planten
- Zet in op natuurinclusieve landbouw en geef boeren hiervoor een financiële tegemoetkoming. Als landbouwers meer biodiversiteit creëren dan hebben wij daar allemaal baat bij, en daar

mogen ze voor beloond worden! Durf tijd, geld en aandacht te geven aan de buitengebieden. We hebben deze broodnodig als we een korte voedselketen willen ontwikkelen!

• Ecosysteemdiensten leveren wereldwijd miljarden euro's op. Het is meer dan logisch dat de mensen die deze diensten mogelijk maken daarvoor vergoed worden!

• Beloon landbouwers en grootgrondbezitters voor het water dat ze laten infiltreren en vasthouden.

• Ook het vastleggen en vasthouden van koolstof in de bodem en vegetatie kan financieel beloond worden, zowel bij landbouwers als bij bosbezitters. Zo kan een bedrijf dat te veel uitstoot een landbouwer betalen om een bos te onderhouden die deze uitstoot dan weer vastlegt.

• Breng het mooiste van het buitenge-

bied mee naar het kerngebied door ze via groene zones met elkaar in verbinding te brengen. Beweeg naar een zachte transitie in plaats van een harde overgang en herstel het karakter van de dorpen door de omliggende landschappen tot in de dorpskern te trekken.

- Ontwikkel 'groene lobben' die het buitengebied doen doordringen tot in het kerngebied
- Zet bij nieuwe ontwikkelingen in op het model van de lobbenstad. Zo heeft iedereen kwalitatief groen in zijn of haar nabijheid
- Een groenblauw netwerk brengt verkoeling, biodiversiteit en ontspanning van het buitengebied naar het kerngebied

5.4 | Bomen als kapstok

Bomen maken de weg vrij voor ander groen op verschillende manieren. Door in te zetten op bomen als een vlaggenschip kan overig groen in het kielzog mee varen. Als je een geïntegreerd en gedragen bomenbeleid kan voeren, zal het overige groenbeleid vlotter verlopen!

Voor groenbeleid

- Groenruimtes met vitale bomen zijn ook geschikt voor andere vegetatie, andersom is dat niet altijd zo
- Wanneer een grote boom te dicht bij een gebouw staat, worden sommige mensen zenuwachtig. Door een degelijk bomenbeleid kan je het vertrouwen in alle groen laten groeien
- Een monumentale boom is al van ver te zien. Door de hoge visuele toegankelijkheid kan je snel aan burgers laten zien dat je groenwinst boekt

Voor biodiversiteit

- Bomen op zich zijn biodiversiteit
- Bomen zijn een habitat voor tal van fauna en flora
- Bomen zijn stapstenen voor verschillende diersoorten
- Bomen leveren voedsel aan heel wat diersoorten

Voor klimaat

- Grote bomen leggen koolstof vast
- Grote bomen zorgen voor verkoeling
- Grote bomen zorgen voor waterretentie
- Grote bomen zorgen voor waterinfiltratie

Voor milieu

- Grote bomen produceren zuurstof
- Grote bomen filteren fijn stof uit de lucht

Voor cultuur en erfgoed

5.5 | Stads- of participatieve landbouw

Met stads- en participatieve landbouw stimuleren we burgers om zelf in te staan voor de productie van landbouwproducten. Dit kan gaan van pluktuinen tot volkstuinen, van het verwerken van fruit tot een zorgboerderij. Hiermee verhoogt het respect voor landbouw en voedsel.

- Groen in de publieke ruimte hoeft niet altijd te voldoen aan het klassieke beeld ervan, en het hoeft ook niet alleen maar onderhouden te worden door de technische dienst.
- In het openbaar groen kan je gebruik maken van plukgroen: planten die iets tastbaar of smakelijk te bieden hebben aan de bezoekers van de ruimte. Sappige appels van een fruitboom, rijkelijke voedselbossen, verrukkelijke snoepjes van de sneukelhagen, prachtige boeketjes uit bloemenplukweides, ... je burgers motiveren om een hart te hebben voor groen is nog nooit zo gemakkelijk geweest!
- Het zou je verbazen hoeveel mensen groene vingers hebben. Een prachtige volkstuin komt alleen tot stand als je burgers kan betrekken van allerlei leeftijden en achtergronden. Het groenaspect verbindt mensen en dat wil je als openbaar bestuur in de hand werken.
- Zo zorg je ervoor dat burgers veel meer toegang hebben tot natuurproducten uit de korte keten: fruit en bloemen gekweekt in hun straat, in hun park, ... in plaats van in het verre buitenland.
- Daarbij kunnen bovenstaande initiatieven mensen meer actief laten deelnemen aan het buitenleven in het groen en daardoor zijn je burgers ook gezonder, zowel fysiek als mentaal.

5.6 | Tuinbeleid

Klimaat, milieu, biodiversiteit stopt niet op de grens tussen publiek en privaat domein. Steeds meer reglementeert en inspireert het lokaal bestuur voor maatregelen op het privaat domein. Denk maar aan het verbod op pesticidgebruik, kapvergunningen, beperkingen bij verharding, ... Daarnaast kan men alle tuinen samen zien als één groot natuurgebied.

- Neem voorschriften op in het vergunningsbeleid voor de groene inrichting van (voor)tuinen en het beperken van ontharding.
- Promoot natuurlijke tuinen en creëer een zo groot mogelijke oppervlakte aan nieuwe groene ruimtes die in de stedelijke omgeving samen een ecoruimte vormen tussen tuinen en openbaar groen.
- Leer burgers terug samen te leven met de natuur. Schenk aandacht aan het belang van waterinfiltratie en biodiversiteit.
- Maak gebruik van campagnes als 'Laat ze liggen', 'MaaiMeiNiet' of 'Week van de Bij' om de burgers de voordelen van een ecologisch beheer te laten inzien.
- Ga verder dan een regulerende aanpak, motivatie, tips...

5.7 | Groen patrimonium

Beheer je groenpatrimonium zoals gebouwen en wegen. Dit vraagt zowel een inventaris, een goed beheerplan als een budgettering.

- Weet wat je hebt door een inventaris, beheer het en zet het in de spotlight
- Vergelijk de aanpak met ander patrimonium zoals gebouwen, erfgoed, straatmeubilair, ...

5.8 | Klimaatbestendig

Neem een voorbeeldrol op en richt de eigen instellingen en openbaar domein klimaatbestendig in. Voorzie in het hergebruik van regenwater, de aanleg van groenzones, minimaliseer de verharde oppervlakte, kies voor waterdoorlatende materialen waar mogelijk, plaats groendaken en gevelgroen, enz.

- Promoot en faciliteer de aanleg van geveltuintjes, daktuinen en groenslingers door middel van een subsidiereglement en technische ondersteuning.
- Betrek burgers bij de (her)inrichting en zelfs het beheer van het publiek domein. Zet acties op poten zoals 'Adopteer een boomspiegel', richt tuinstraten in waar mogelijk, enz.
- Stimuleer en ondersteun burgers om hun school, buurt of tuin klimaatbestendig in te richten.

5.9 | Ecologisch beheer

Bij ecologisch beheer streeft men naar een nieuw evenwicht tussen mens, natuur en milieu of een harmonisch samengaan van de planten, dieren en de mens. Het werken zonder onkruidbestrijdingsmiddelen is heel wat makkelijker als het beheer ecologisch gebeurt. Ecologisch beheer wordt de norm, het getuigt van een geïntegreerde visie op de problemen van de 21ste eeuw

- De pioniers zijn al vertrokken
- Het is tijd om nu mee op de trein te springen, anders zal je er achter aan lopen
- Burgers willen dit, maar hebben dit vooral nodig
 - Zoek in elke zone naar een evenwicht tussen mens, natuur en milieu dat de lokale en regionale noden kan vervullen
 - Ondersteun dit evenwicht met een dynamisch, duurzaam en divers beheer

5.10 | Circulariteit

De grondstoffen die onze aarde kan leveren zijn beperkt. Als we deze grondstoffen slimmer (her)gebruiken, raakt de aarde minder snel uitgeput. Circulariteit zorgt dus voor duurzaamheid en een beter milieu.

- Denk aan circulariteit tijdens het (her)inrichten van groenzones. Maak zoveel mogelijk gebruik van al gebruikte materialen of verhardingen.
- Zet tijdens het ontwerp in op de preventie van groenafval
- Creëer een beheerplan met oog voor circulariteit. Hergebruik

groenafval als takkenwal, houtsnippers voor paden, mulch voor vaste plantenvakken, ...

- Bespaar op werkuren, middelen en materialen door in te zetten op circulariteit
- Verlaag de uitstoot van broeikasgassen op een directe en indirecte manier
- Omdat planten een cruciaal deel uitmaken van de voedselkringloop lenen deze zich uitermate tot een circulaire aanpak mits de juiste plant op de juiste plaats staat. Laat bv. waar mogelijk de bladeren liggen
- Pas de ladder van Lansink toe op openbaar groen

A Preventie: voorkom blad- en snoeiafval door te kiezen voor een soort waarvan de volwassen grootte overeenstemt met de grootte van de standplaats

B Hergebruik: laat afgevalen bladeren onder bomen liggen om ze op natuurlijke wijze te laten afbreken of composteer ze ter plaatse, zo worden ze door de planten hergebruikt als voedingsstoffen

C Recycling: geef bladafval een nieuw leven als isolatiematten, versnipper houtafval ter plaatse om de wandelpaden te bedekken, gebruik een omgevalen boomstam als afscheiding of zitbank

D Energie: gebruik snoeiafval en bermmaaisel als input voor een biogas-centrale

E Verbranding: het groenafval dat niet geschikt is voor biogas kan verbrand worden om energie op te wekken. Houtafval kan gebruikt worden voor een kampvuur

F Storten: het storten van groenafval, omdat dit op geen enkele manier te hergebruiken, is niet meer van deze tijd

5.11 | Groen erfgoed

In elke gemeente is de oudste inwoner mogelijk een boom. We moeten groen erfgoed dus in de toekomst behandelen als elk ander onroerend erfgoed. Dit vergt wel een andere aanpak.

- Groen erfgoed is de verzamelnaam voor historische groenaanleg zoals tuinen, parken, woonwijken, verdedigingswerken, begraafplaatsen, buitenplaatsen en landgoederen. Cultuurlandschappen met door de mens beïnvloed groen zoals (hakhout-)bossen of houtwallen vallen ook onder de noemer 'Groen erfgoed'.
- Naast groen erfgoed op zich, moet er ook aandacht zijn voor erfgoed en groenmaximalisatie. Dit spoort niet altijd samen
- Veteraanbomen verdienen een eigen beheer. Daarvoor kun je beroep doen op boomverzorgers met een VETcert.

GROENE PUBLIC RELATIONS

Een lokaal groenbeleid houdt heel veel verschillende zaken in: lokaal klimaatbeleid, biodiversiteit, groenprojecten, straatbomen, omgevingsvergunningen, Te veel om op te noemen. Er wordt vooral ingezet op kwaliteit en liever niet op kwantiteit. Toch is het een goed idee om je groenbeleid sterk in de markt te plaatsen. Een kapstok waaronder we een duidelijk groenbeleid gestalte kunnen geven en die we de volledige legislatuur kunnen aanhouden. Op die manier creëer je ook een identiteit voor een stad of gemeente, iets waar iedere inwoner trots kan op zijn en mee kan uitpakken.

We geven hieronder een paar mogelijkheden.

6.1 | Groennorm

Groennormen bepalen de vereiste minimale hoeveelheden groen die een lokaal bestuur hanteert om een kwalitatief groenaanbod te garanderen voor haar inwoners en andere gebruikers van de openbare ruimte. Wonen en werken in connectie met groen en natuur in je buurt kan zich vertalen gaande van zicht op groen, zoals straatbomen, een park op wandelafstand, tot grote groengebieden op fietsafstand.

Deze normen dienen sturend te zijn voor het (vernieuwde) ruimtelijk beleid en worden opgenomen voor zowel nieuwe projecten als voor de herinrichting van bestaande openbare ruimtes. Het is een combinatie van publiek en privaat groen die samen de resultaten bepalen. Na cultuur als motor voor ruimtelijke ontwikkeling is het nu hoog tijd voor de (stads)natuur.

Een veelgebruikte groennorm in het buitenland is 20m² publiek toegankelijk groen per inwoner op wijkniveau.

6.2 | 3 – 30 -300

De 3-30-300 vuistregel is een duidelijk merk om het volgende na te streven:

- Vanuit elke woning zie je 3 bomen.
- 30% van een wijk valt in de schaduw van een boom
- Elke woning heeft binnen de 300 meter afstand een verkoelend parkje

6.3 | Sponsstad en -landschap

Bijna elke Vlaamse stad is gesitueerd aan een rivier die echter nog maar zelden zichtbaar is. Nog minder zichtbaar zijn de bovengrondse en ondergrondse wegen die het (regen)water zoekt om naar die rivier af te stromen. Begrijpelijk want de spons die het land ooit was, stad of platteland, is verstopt en ondergestopt, verzegeld. Dat wrekt zich in overstromingen met overlast die de

grens van wat acceptabel is soms ver overschrijdt. Herstel dringend het poreuze karakter van het land en wacht niet op acties op het 'buitengebied', maar wees een verantwoordelijk lokaal bestuur en leg de spons terug open in de stedelijke kern.

Laat water infiltreren en versterk het effect met vergroening om zo ook de groennorm te behalen.

De klimaatverandering heeft een steeds grotere impact. De opmaak en uitrol van hemelwater-, droogte- en groenplannen dienen om een gemeente of stad klimaatbestendig te maken en te houden. In een sponsstad worden inrichtingen zo ontworpen en uitgevoerd dat het (regen)water zo lang mogelijk ter plaatse wordt vastgehouden, gefilterd en hergebruikt. Het is het middel tegen enerzijds droogte, hittestress, het hitte-eiland effect en waterschaarste, en anderzijds ernstige overstromingen. Groeninrichtingen spelen hierin een grote rol, zowel bij langdurige droogte als bij hevige neerslag.

6.4 | 15-minutenstad

Het idee van de 15-minutenstad of -wijk is niet nieuw. Samengevat betekent het dat bewoners op een afstand van 15 minuten wandelen of fietsen alle essentiële functies kunnen terugvinden: winkels, kantoren, scholen, gezondheidszorg, sport, cultuur en ontspanning, en dus ook kwalitatief groen of natuur.

6.5 | Jouw lokale marketing, branding?

Het is perfect mogelijk om lokaal een ander accent te leggen waarvoor je je groenbeleid kan voeren. Wees creatief, weet wat er leeft in je stad of gemeente.

WAT IS DE VVOG [VERENIGING VOOR OPENBAAR GROEN]

De Vereniging voor Openbaar Groen (VVOG) is een vereniging van Vlaamse steden en gemeenten met het statuut van een vereniging zonder winstoogmerk (vzw). De aangesloten steden en gemeenten hebben het statuut van werkelijk lid. Provincies en andere lokale besturen kunnen ook aansluiten als werkelijk lid. Natuurlijke en publiekrechtelijke personen kunnen enkel aansluiten als toegetreten lid met beperkte dienstverlening.

VVOG werd in 1974 opgericht op initiatief van zeven Vlaamse steden: Antwerpen, Brugge, Gent, Mechelen, Oostende, Sint-Niklaas en Vilvoorde.

VVOG fungeert als kennis- en informatiecentrum op het vlak van openbaar groen. De leden gemeenten kunnen op elk moment beroep doen op de verschillende vormen van dienstverlening.

VVOG biedt aan de mandatarissen en ambtenaren van de aangesloten steden en gemeenten een forum waar vak kennis en ervaring in verband met het 'groene' kunnen uitgewisseld worden en waar oplossingen voor 'groene' problemen met collega's en vakgenoten kunnen besproken worden.

Missie

VVOG is een vakorganisatie van en voor groenmedewerkers en politiek verantwoordelijken voor groenbeleid van de lokale besturen in Vlaanderen. Wij promoten het openbaar groen in al zijn vormen en streven naar meer groenbeleving. Daarvoor ondersteunen we de lokale besturen in het ontwikkelen van een breed groenbeleid: uitrollen structurele groenvisie, realiseren van groenprojecten en kwalitatief beheren van groen.

PARTNERS

**VLAM | VMM | Dep. Omgeving | VVSG | ANB
Stadswerk | Entente Florale Europe**

VVOG IS ACTIEF LID VAN

Citizen science Bermen Dep. Omgeving | De Bosalliantie ANB
Duurzaam gebruik pesticiden VMM | Gedetailleerd Groen Vlaanderen
Digitaal Vlaanderen | Green Deal Natuurinclusieve Parkeerterreinen
Green Deal Sportdomeinen | Green Team Prov. Antwerpen
Historische dreven afwegingskader Ag. Onroerend Erfgoed
Houtkantenactieplan VLM | Klimaattuiniers KULeuven
Klimaatbomenexpertengroep Prov. Limburg | Label Natuurinclusief
werken Copro | Leiedal | LOB-werking binnen OVAM-actieplan
Onderzoek VIVES straatbomen bodem | SB 250

Strategische doelstellingen

- VVOG, van en voor de steden en gemeenten
- VVOG, als kennisdeler
- VVOG, als netwerkorganisatie
- VVOG, als pionier

Kenniscentrum

Groencontact | De VVOG publiceert een 3-maandelijks vaktijdschrift over openbaar groen. Groencontact is tevens het contact- en informatieblad van en voor de leden.

Zakboekjes | Handige praktijkgidsen in pocketformaat met praktisch bruikbare info voor groenambtenaren, studiebureaus en terreinbeheerders op het terrein

Boomwaardecalculator | Handige digitale tool om snel de waarde van bomen of een schadevergoeding te berekenen

Studiedagen | Jaarlijks organiseert de VVOG één of meerdere studiedagen (symposia, congressen).

Seminaries en studiebezoeken | Meerdere keren per jaar worden voor de leden seminars en/of vakexcursies georganiseerd over concrete groenthema's.

Communicatie

GroenMail | De VVOG publiceert een elektronische nieuwsbrief met actuele informatie over het 'groene' vakgebied. Inschrijven kan op info@vvog.info

Website | Op de website van de VVOG vindt men allerlei nuttige informatie over het vakgebied. Meer en meer wordt de website hét interactieve medium waarmee de VVOG communiceert met haar leden | www.vvog.info

Facebook | Op sociale media willen wij informeren en debatteren over openbaar groen | www.facebook.com/verenigingvooropenbaargroen

Vorming en opleiding

De VVOG organiseert gespecialiseerde cursussen op maat van de gemeenten. De cursussen zijn zowel theoretisch als praktijkgericht en bieden een volledig opleidingstraject in functie van de kennis van de cursisten. VVOG is door de Vlaamse overheid erkend als opleidingscentrum.

Openbaargroen-awards

Dit is een jaarlijkse wedstrijd waaraan alle Vlaamse gemeentebesturen kunnen deelnemen. Op die manier wil de VVOG interessante en voorbeeldstellende groenprojecten meer bekendheid geven. Bijzondere aandacht gaat uit naar projecten die bijenvriendelijk, klimaatbestendig en PLUSgroen zijn.

Vereniging Voor Openbaar Groen vzw

Predikherenrei 1c | 8000 Brugge

T. 050 33 21 33 | info@vvog.info | www.vvog.info

BTW BE0414 897 902 | RPR Gent – Afd. Brugge

